

Oulu2026
Euroopan kulttuuri-
pääkaupunki

OULU

Heinätorin päiväkodin toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025-2028

Johdanto

Toiminnalliset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat apuvälineitä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitteluun, selvittämiseen, kehittämiseen ja arviointiin. Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma tehdään sekä varhaiskasvatuksessa että esiopetuksessa toimipaikka- tai ryhmäkohtaisesti tasa-arvolain mukaisesti. Yhdessä johtajan, henkilökunnan, lasten ja perheiden kanssa tehdyt suunnitelmat luovat pohjan yhteiselle, laadukkaalle tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyölle (*Tasa-arvoinen varhaiskasvatus sivusto*)

Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteissa 2022 ja Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmissa todetaan, että varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. Henkilöstön tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa (*Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet 2022 ja Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma*)

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan vuosille 2025-2027, jonka jälkeen suunnitelmia päivitetään.

Nykytilan kartoitus

"Tasa-arvolain mukaan huomiota tulee kiinnittää erityisesti vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, materiaaleihin, huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Yhdenvertaisuuslain mukaan tulee kiinnittää huomiota, miten toiminta vaikuttaa eri ihmisryhmiin, ja miten yhdenvertaisuus toteutuu omassa toiminnassa. Yhdenvertaisuussuunnitelmassa on arvioitava, miten varhaiskasvatus vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa. Alkukartoitus on suunnittelun ensimmäinen vaihe, joka toimii pohjana kehittämistarpeille. Selvityksessä voidaan käyttää apuna erilaisia havainnointimenetelmiä, kuten videointia, lomakkeita sekä lapsia, vanhempia ja henkilöstöä osallistavia menetelmiä, kuten haastatteluja, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskävelyä, talomallia tai muita havainnointitapoja" (Opetushallitus).

Tasa-arvosuunnitelman laatimisen aluksi henkilöstö tutustui tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä ohjaaviin lakeihin ja asetuksiin sekä tasa-arvoisen kasvatuksen muistilistaan. Alkukartoitus toteutui keväällä 2025, jolloin nykytilannetta kartoitettiin henkilöstökyselyiden avulla.

Nykytilan kartoitus 2025

Kyselyssä tarkasteltiin erityisesti seuraavia teemoja:

- 1) Esiintyykö päiväkodilla ryhmittelyä tytöt-pojat?
- 2) Mahdollistetaanko kaikille lapsille samanlaiset toimintamahdollisuudet?
- 3) Mahdollistetaanko lapsille erilaisia leikkiryhmiä sukupuoleen katsomatta?
- 4) Sallitaanko kaikille lapsille samanlainen käyttäytyminen?
- 5) Millä tavoin luodaan kuvaa tyttöjen/poikien rooleista esimerkiksi satujen ja draaman avulla?
- 6) Perheiden moninaisuus – kohtaammeko kaikki perheet samalla? Miten käsittelemme lasten kanssa perheiden moninaisuutta?

Alkukartoituksen tulokset

Kartoituksessa havaittiin, että lapsia ohjattiin jonkin verran leikkiryhmiin sukupuolen perusteella. Tämä toteutui osin lasten toiveista ja osin henkilöstön toimesta. Päiväkodilla toteutui tarkoituksella ns. leikkiparitoimintaa, jossa aikuinen ohjaa leikkiryhmien muodostumista, jotta lapset oppivat leikkimään erilaisia leikkejä erilaisissa leikkioporukoissa sukupuoleen katsomatta.

Vastausten mukaan kaikille lapsille mahdollistettiin kuitenkin samat toimintamahdollisuudet sukupuolesta riippumatta ja henkilöstö tarttui aktiivisesti tilanteisiin, jossa lapset esimerkiksi sanoittivat jonkin värin tai leikin olevan vain toiselle sukupuolelle sopiva. Samanlainen käyttäytyminen sallittiin sukupuoleen katsomatta kaikille lapsille.

Kartoituksen myötä havaittiin, että sukupuolten ja perheiden moninaisuutta käsiteltiin lasten kanssa vähän. Huomattiin, että etenkin päiväkodin vanhoista lasten kirjoista ja saduista löytyi heteronormatiivisuutta sekä sukupuolistereotyyppisiä asetelmia.

Vastauksissa tuotiin esiin päiväkotimme perheiden moninaisuutta ja sitä, kuinka perheet kohdataan samalla tavalla sensitiivisesti huolimatta perhemuodosta.

Kehittämistoimenpiteet

Tulokset käytiin läpi loppukeväästä 2025 ja kehittämistoimenpiteinä päätettiin, että päiväkodilla kiinnitetään huomiota perheiden ja sukupuolten moninaisuuden käsittelemiseen lasten kanssa. Aihetta voidaan käsitellä mm. satujen, draaman ja leikin avulla lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Kehittämistoimenpiteinä päätettiin kiinnittää huomiota enemmän lasten leikkiryhmien jakaantumiseen ja tukea leikkiparitoiminnan avulla lasten sosiaalisia suhteita sukupuoleen katsomatta. Päätettiin kiinnittää myös huomiota siihen, että tietyt leikit eivät muodostu ns. tyttöjen tai poikien leikeiksi vaan kaikki lapset saavat leikkiä haluamiaan leikkejä. Tasa-arvoisen kasvattajan muistilista otettiin käyttöön ryhmiin. Henkilöstö rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen liittyviä rooleja tai ennakko-odotuksia ja keskustelee lasten kanssa lasten ikä- ja kehitystasolle sopivalla tavalla tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen teemoista.

Arviointi

"Viimeinen tasa-arvolain vaatima prosessin vaihe on toimenpiteiden arviointi. Kun toimenpiteitä on tehty eli esimerkiksi henkilöstöä on koulutettu, leikkipisteitä muokattu ja leikin arvontaa tehty, on aika arvioida, vaikuttivatko toimenpiteet arkeen. Mikä onnistui? Mikä tuntui vaikealta? Mitkä toimenpiteet jäivät osaksi arkea? Vaatiiko jokin toimenpide kehittämistä edelleen? Mitä konkreettisempia kehittämistoimenpiteet ovat, sitä helpompi niitä on myös arvioida.

Arvioinnissa voi käyttää apuna erilaisia havainnointimenetelmiä ja osallistaa arviointiin lapsia ja huoltajia esimerkiksi haastatteluiden avulla. Arvioinnista prosessi jatkuu uudelleen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittämiseen ja (uusien) kehittämistoimenpiteiden nimeämiseen." (Opetushallitus)

Toimintakaudella 2025-2026 näkökulmana oli tasa-arvoinen varhaiskasvatus, jota arvioitiin toimintakauden päätteeksi.

Toimintakaudella 2026-2027 näkökulmana on yhdenvertainen varhaiskasvatus, jota arvioidaan toimintakauden päätteeksi.

Toimintakauden 2026-2027 laajat kehittämisteemat jatkuvat vielä toimintakauden 2027-2028 aikana, jolloin toteutuu myös tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman loppuarvio.

	Tavoite	Aikataulut, vastuu, toteutus ja arviointi	Kehittämistoimenpiteet	Loppuarvioinnin tulokset 2027-2028
Toimintakausi 2025-2026 <i>Tasa-arvo näkökulma</i>	Nykytilan kartoitus tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen toteutumisen suhteen	Työntekijöille toteuttava kysely (itsereflektio) sekä ryhmille toteutettava kysely toimintakauden 2025-2026 aikana. Tasa-arvoisen kasvattajan muistilistan käsittelyä henkilöstökokouksissa. Arviointia toteutettiin toimintakauden päätteeksi ja sitä jatketaan toimintakauden 2027-2028 lopussa.	Perheiden sekä sukupuolten moninaisuuden käsittelyä satuja, draamaa ja leikkiä hyödyntäen. Lähdetty edistämään uusia kirjahankinta päiväkodille ja otettu tasa-arvoisen kasvattajan muistilista aiempaa aktiivisempaan käyttöön.	
Toimintakausi 2026-2027 <i>Yhdenvertaisuus näkökulma</i>	Tunnistetaan merkitykselliset, konkreettiset keinot edistää lasten yhdenvertaisia toimintamahdollisuuksia	Toimintakauden alussa henkilöstö tunnisti kielen kehityksen sekä lasten sosio-emotionaalisten taitojen tukemisen merkityksen lapsen osallisuuteen ja yhdenvertaisiin toimintamahdollisuuksiin varhaiskasvatuksen arjessa. Kehittämistoimenpiteitä arvioidaan toimintakauden lopuksi. Lasten sosio-emotionaalisten taitojen tuki on syksyn 2026 henkilöstön kehittämispäivien teemana.	Kielitietoisien pedagogiikan ja lasten osallisuuden vahvistaminen ryhmissä toimintakausien 2026-2028 aikana. Lasten sosio-emotionaaliseen tuen tarpeeseen luodaan aiempaa systemaattisempi toimintamalli koko päiväkodille. Näin vahvistetaan jokaisen lapsen mahdollisuuksia osallistua, oppia ja kehittyä omana itsenään.	
Toimintakausi 2027-2028	Toimintakauden 2026-2027 teema jatkuu syyskauden ajan	Kauden lopussa toteutetaan loppuarvio		

Lähteet:

Tasa-arvoinen varhaiskasvatus

<https://tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/aiheet/toiminnallinen-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu/>

Opetushallitus

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu>

Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet 2022 ja Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma

<https://www.ouka.fi/media/8922/download>